

Kirándulásomról haza menve, betértem Gerendayhoz, ki akkor mint növénytani tanár a botanikus kertben lakott és a ki a növények termőhelyeit Budapest környékén igen jól ismerte. Ő azt mondta nekem, hogy ő sem találta soha sem, de Rocheltől hallotta, hogy a hely, hol a *Crocus reticulatus* egykor termett, ma föl van szántva, miveltetik és a *Crocus* ennél fogva kipusztult. Hogyan jutottam a herbariumomban levő példányokhoz, azt ma nem tudom megmondani. Mindenesetre csak Sándor-tól kaphattam. Szándékom e napokban kijönni és a példányokat megtekinteni; az írásból talán csak megismerem, honnan származnak.

Úgy mint a *Crocus*, úgy járt bizonyosan sok más növény is Budapest környékén. Egykor tényleg termettek itt, de a kultúra kipusztította azokat» . . . »Budapest, 1883. III. 30. Dr. Nendtvich Károly s. k.«

Habár Budapest mellől eltűnt, mégis erősen hiszem, hogy e safrán számos egyéb vidéken is terem még az országban az Alföldön is, de korai és gyors elviritásával elkerülte gyűjtőink figyelmét, annyival is inkább, mivel termésben éppenséggel nem tűnik fel a fű között és ebben az állapotában csak véletlenül szedhető, vagy pedig olyan helyen, a hol előfordulásáról bizonyosak vagyunk.

Péterfi Márton: Újabb adatok hazánk lombos mohainak ismeretéhez.*

A »Pótfüzetek« 1899. évfolyamában megjelent bryológiai adatok folytatásaként a következőket közlöm:

Sphagnum acutifolium Ehrh. var. *gracile* Röhl. in litt.

A tőalak egyike a leggyakrabban előforduló tőzegmohoknak és mint ilyennek nagyon sok alakja van. Az én mohomat Röhl határozta meg. Szerinte a neki küldött anyagban két alakot lehet felismerni, úgy mint: egy *f. compactum*-ot, alacsony pirosló gyepvel és egy sudarabb termetű *f. virescens*-et, halavány-zöldes gyepvel. Mindkét alak vegyesen nő. Szedtem a Páring havascsoport »Páring« nevű csúcsán, körülbelül 2000 m. tengerszín feletti magasságban, meddő állapotban.

Weisiopsis tenuis (Schrad.) (Syn: *Gynmostomum tenue* Schrad. Samml. I. no. 31. (1796.); Jur. Laubmfl. p. 13.; Hazsl. Magy. birod. mohfl. p. 85.; *Gyroweisia tenuis* Schimp. Syn. ed. 1. 1860.) Limpricht (Rbh. Kryptfl. ed. II. IV. I. p. 235.) a *Gyroweisia* Schimp. génuszról így ír: »Bisher wurde diese Gattung nirgendswo anerkannt, indess ist sie nicht schlechter, als manche andere; denn ausser dem vom Kapselringe hergenommenen Merkmale, . . . finden sich andere noch im anatomischen Baue des Stämmchens und der Blattrippe.« Ezek után a Schradert fáját bátran külön génusz alá állíthatni.

* A növénytani szakosztálynak 1902. évi februárius 12-iki ülésén előterjesztette Schilberszky Károly.

A prioritás szigorú szem előtt tartásával a *Weisiopsis Schimp.* génusznév alá kell helyeznünk, mert ez a legrégebb a Schimper adta négy génusznév (*Weisiopsis* 1846., *Gymnoweisia* 1846., *Weisiodon* 1856., *Gyroweisia* 1860.) között. Nő nedves homokkő-sziklákon Déva és Maros-Solymos között, továbbá Piski felé, egy vasúti híd kövein.

Weisia viridula (L.) Hedw. Fund. musc. II. p. 90. (1781.)

Közönséges mindenfelé. Boiczán a mészsziklák hasadékaiban bőven szedhető a *var. amblyodon* (Brid.) Br. eur., mely a tőalaktól leginkább csenevész szájpárkányzatával tér el. Déván a Várhegyen a *var. subglobosa Schimp.* is nő, melyet leginkább gömbded (nem hengeres) tokja jellemez. Ugyanott szedtem egy nagyon hosszúlevelű alakját is, mely a típustól még nagyobb spóráival is eltér.

Weisia rutilans (Hedw.) Lindb. Bidrag. Till. moss. syn. no. 65 (1863.), Limpr. in Rbh. Kryptfl. ed. 2. IV. 1. p. 259. (Syn.: *Weisia mucronata* Bruch in Sched. et auct. Hung.)

H a z s l i n s z k y nem említi e faj rónaszélű levelét, pedig ez a fő ismertetője, mert máskülönben nagyon hasonló az előbbi fajhoz, csak hogy toknyele halaványabb, a tok csőrével együtt hosszabb, végre a szájpárkányzat fogai lyukasak. Terem Déván a Rézbánya melletti erdőben. Hazánkból csak S c h u r említi Nagy-Szeben mellől. Ritka faj.

Dicranella varia (L.) Hedw. *var. callistoma* (Dicks.) Br. eur. fasc. 33/40. p. 21. Hasonló a tőalakhoz, csak hogy tokja csupán olyan hosszú, mint a milyen széles, toknyílása igen tágas, kupakja meg nagyobb, mint maga a tok. E feltűnő alakot a *D. curvata* (Hedw.) Schimp. példájára külön fajnak is lehetne tekinteni, mert úgy viszonylik a tőalakhoz, mint a *D. curvata* (Hedw.) Schimp. a *D. subulata* (Hedw.) Schimp.-hez. Terem Déva mellett egy régi, elhagyott téglavető-verem oldalfalán a *Microbryum Floerkeanum* (W. et M.) Schimp. társaságában.

Paraleucobryum albicans (Br. eur.) (Syn.: *Dicranum albicans* Br. eur. fasc. 43. Suppl. I. (1850.) et auct. onm.

A *Paraleucobryum albicans* (Br. eur.) néhány rokonfajával együtt összekötő tag a *Dicranum* és *Campylopus* génuszok között. Széles levélre miatt, mely szerkezetében igen elüt a *Dicranum*-októl és közeledik a *Campylopus*-ok felé, czélszerűnek vélem a L i n d b e r g-féle szubgénusz, mint génusz alá helyezni e fajt, annál is inkább, mert ezt a tok szerkezete is megkívánja. E fajt Erdélyből senki sem említi; Limpricht szerint Barth szedte volna a kerczesórai havasokon, innen való példányt azonban nem láttam Barth mohai között. Első erdélyi lelőhelye tehát valószínűleg a Páring, a hol a »Girse« nevű csúcson szedtem körülbelül 2300 m. t. sz. feletti magasságban.

Fissidens pusillus Wils. Mscr.; Milde Br. sil. p. 82.; Jur. Laubmfl. p. 61.; Demeter: Orvos-természettud. Ért. p. 37. (1890.) E ritka *Fissidens*-fajnak most immár második erdélyi lelőhelye a dévai Bezsán-erdőnek nedves trachyt-szakadéka, hol a *Plagiothecium depressum* (Bruch.) Dix. et James társaságában nő. Példányaim nagyon hasonlítanak a Limpricht *var. irriginus*-ához, vagyis a mohocskák nagyobbak, a levelek hegye kissé pirosas

szegélyű, a mely jelleg már átmeneti vonás a *F. rufulus* Br. eur.-hoz, a többi jelleg azonban arra mutat, hogy a dévai moh a tőalak kissé nagyobb, a *Fissidens*-eknél gyakori, árnyékban jobban kifejlődött alakja. A dévai *F. pusillus* Wils. termése szeptember végén érik.

Fissidens exilis Hedw. Spec. musc. p. 152. exct. syn. (1801.); Limpr. in Rbh. Kryptfl. ed. 2. IV. I. p. 446. Terem Déva mellett a Finyikur nevű erdőben. A régiebb bryologusok ezt a fajt rendszeren összetévesztették a *Fissidens bryoides* (L.) Hedw. var. *Hedwigi*-vel. Éppen azért új revíziót kíván Schur adata, a ki e mohot Nagy Szeben mellől közli. A mi felismerését illeti, első pillanatra feltűnhetik szegélytelen leveléről. E tekintetben hozzá hasonló középeurópai fajunk csupán egy van: a *F. Arnoldii* R. Ruthe. Rügyképű ♂ növénykéi pedig ettől is jól elkülönítik.

Fissidens decipiens De Not. in Piccone Elench. musch. lig. no. 181. (1863.); et in Cronaca bryol. ital. in Comm. crit. II. p. 98. (1866.); Milde p. 84.; Schimp. Syn. ed. II. p. 118.; Vent. et Bott. En. crit. musch. It. 194. Limpr. I. 451. [Syn.: *F. adianthoides* (L.) Hedw. forma emend. Hazsl. absque diagn. et loc. nat.] Levélsejtjei sötétek, át nem látszók, csak félakkorák, mint a *F. adianthoides* (L.) Hedw.-éi. Ere néha kis árhegybe fut ki = *f. mucronata* Breidl. in sched. Fő ismertető jele a levélszövege, meg a termőhelye, mert mindig csak sziklákon nő. Szedtem Boicza, Algyógy mellett és a Szurduk-szorosban a Polatistye-határpatak sziklás partjain. Erdélyre nézve új.

Ceratodon purpureus (L.) Brid. var. *flavisetus* Limpr. I. p. 487. A perichaetium belső levelei csipkésék, toknyele sárga. Szedtem a Szurduk-szorosban és Hosszúaszón.

Grimmia funalis (Schwägr.) Schimp. Syn. ed. I. p. 211. Jellemző erre a fajra a vastagfalú sejtekből alakuló levélszövet. A levél rendszeren szőrben végződik, de néha e szőr egészen hiányzik, ezen utóbbi példányok alkotják a Zett-féle *f. epilosa*-t. Schur szerint az árpási havasokon Heufler szedte volna, de Heufler munkájában ennek nyoma sincsen és így azt hiszem, ez az első biztos erdélyi adat. Szedtem a Páring-hegység Girsea nevű csúcsán körülbelül 2000 m. t. sz. f. magasságban.

Amphoridium Mougeotii (Br. eur.) Schimp. in Br. eur. Consp. Vol. VIII. Coroll. p. 40. (1856.) Szedtem a Szurduk-szoros nedves szikláin és Arad-megyében Gurabonczon. A Szurduk-szorosban a *f. uliginosa* is előfordul, mely természetben kisebb és levelei ritkábban állanak. Erdélyből senki sem említi.

Fontinalis gracilis Lindb. Not. ur. Sälk. p. Fauna et Flora fenn. p. 274. (1868.) E faj idáig csak a Retyezát melletti Rin-mare patakából volt ismeretes. Bőven nő tapasztalásom szerint a Szurduk-szorosban a Zsily-folyóban. Egyik alakjának levelei nagyon aprók, egész termete kisebb, úgy hogy ez által nagyon feltűnő.